

biztosításokra vonatkozólag sincs oly írott jogszabály, amely az esedékességtől számított 30. nappal a biztosítást megszüntetné az esetben, ha a felszólítás ki nem küldetett, a Kúria mostani gyakorlata pedig egyrészt bíróságainkra nem kötelező, másrészt pedig bármikor megváltozhatik, igen célszerű volna, ha a Kúria most hozandó döntvényében e kérdésben is tisztán leszögezné álláspontját, ami azután minden bíróságra nézve kötelező erővel bírna. Amennyiben ily irányú állásfoglalás az új döntvényben nem történnék, úgy a mostani állapot szemből visszaesés mutatkozhatnék, különösen akkor, ha egyes bíróságok az új szabályt visszahatólag is alkalmaznák, ami tulajdonképpen a biztosítási szerződés kétoldalúságának teljes tagadása lenne.

Mindenesetre örvendetesnek kell azonban tartani, hogy a Kúria az itt ismertetett kérdésben rövidesen végleges döntést fog hozni és így véget fog vetni a mostani kínos jogbizonytalanságnak. Reméljük kell azt is, hogy Kúriánk bölcsessége meg fogja találni azt az utat, amelynek követése egyaránt meg fogja óvni a biztosító intézetek és a biztosítottak érdekeit.

Dr. Haraszi György.

Egyetemleges kötelezettség megszűnésére befolyással bíró körülmények.

Több örökös egyetemlegesen köteles tartásdíjat fizetni. A kötelezettek egyike a Pp. 413. §-a alapján keresetet indít a tartásdíj összegének mérséklése iránt. A Kúria 2133/1936. sz. ítéletével felperest keresetével elutasítja.

Az indokolásban többek között a Kúria az alábbi jogelvre is hivatkozik:

„... az örökösök a tartásdíj fizetésére egyetemlegesen vannak kötelezve. Az egységes jogi alapon álló örökösök azonos tartalmu egységes szolgáltatásra irányuló kötelezettsége pedig kizárja azt, hogy valamelyikük a jogi kötés állól a tartásra jogosítottal szemben azért szabaduljon, vagy annak enyhítését csak azért követelje, mert a kötelezettség teljesítésére ezuttal anyagi ereje nincs. *Az egyetemlegesen kötelezettek egyikének a kötelelem teljesítésében mutathozó ez az egyéni lehetetlensége az egyetemleges viszonyon mindaddig nem változtat, amíg a kötelezettek közül csak egy is teljesíteni tud.*”

Ha a tartásdíj fizetésére egyetemlegesen kötelezettek egyike által támasztott kereset sikere, vagyis kötelezettségének bírói mérséklése ténylegesen azzal a kihattással járna, hogy most már a többi adóstárs kötelezettsége is ugyanolyan mértékben automatikusan lecsökken, s egyik adóstárs sem tartoznék a lemérsékelte összegnél nagyobb tartásdíj fizetésével, úgy az egyetemlegesség ebben az esetben saját alapeszméjével szöges ellentétben nem a hitelező nagyobb biztosítására, egyszóval javára, hanem vesztére szolgálna, aminél abszurdabb eredmény valóban nehezen lenne elképzelhető. Kérdés azonban, hogy csak-

ugyan azt eredményezi-e az egyik adóstárs személyében mutatkozó „egyéni lehetetlenség”, hogy most már a tehetősebb kötelezettek is mentesülnek az eredeti mértékben megállapított tartásdíj fizetésének kötelezettsége alól? Pontosabban, van-e olyan jogszabály, mely kizárná az adós mérséklés iránti keresetét pusztán azon okból, mert vele együtt többen és pedig egyetemlegesen vannak kötelezve, s a felépő adós kötelmi viszonyának módosulásai éreztetik-e reflexhatásukat az együtt kötelezett adóstársak és a hitelező viszonyára nézve?

Ha erre az utóbb feltett kérdésre helyesen akarunk válaszolni, tisztában kell lennünk azzal, hogy adósi (passzív) egyetemlegesség esetében, mint Szladits mondja, — (Magyar Magánjog vázlata 114. oldal) egyik, vagy másik adós helyzetében a kötelelem tartalmára és terjedelmére befolyással bíró tények rendszerint *ennek* az adósnak a jogviszonyára szorítkoznak. A kötelelemmozgató tény tehát szabály szerint az egyes adós és hitelező viszonyában bentmaradó és a többi adóstárs viszonyára nézve nem kiható hatályu. Éppen ilyen kettős: bentmaradó, vagy kiható hatálya lehet nemcsak a kötelelemmódosító, de a kötelelemszüntető okoknak is, ami kitetszik a K. T. 270. §-ának első bekezdéséből, valamint a magánjogi törvényjavaslat 1189. és 1190. §§-aiból is.

A Kúria ítélkezéésben állandóan követett gyakorlat is különböztet ú. m. tárgyilag ható szüntető okok között, aminők: a fizetés, a teljesítés, a teljesítés helyetti adás (K. 5740/1927., K. 3780/1926.) ezzel szemben a részviszonyban bennmaradó in personam ható szüntető ok pl. az elévülés, egyesség, stb.

Ily szempontból vizsgálva adósnak a körülmények rosszabbodásából folyó szolgáltatási képtelenségét, nézetem szerint ez az egyéni lehetetlenség oly szüntető, helyesebben módosító ok, mely bentmarad a hitelező és a fizetésre képtelen adós részviszonyában, s a kötelmi viszony teljességére ki nem hat. A Pp. 413. §-a alapján hozott ítélet valójában egy elégedő szerződést helyettesít a hitelező és a meggyengült fizetőképességű adós között, kinek az anyagi jog értelmében jogigénye nyílik körülményeinek in peius való változása esetében a tartásdíj kötelezettségének mérséklésére (mert tartásdíj fizetésével senki sem veszélyeztetheti saját megélhetését). Az ítélet deklarálja, hogy az adós megváltozott körülményeinek mily összegű tartásdíj iránti kötelezettség felel meg és a jognak megfelelő elégedő szerződést — a hitelező és az adós viszonyába belenyulva — kényszerítőleg megteremti, amivel az eltolódott egyensúlyi helyzetet közöttük helyreállítja.

Nem állja meg helyét ezért az indokolás kiemelt megállapítása, mintha az adósi egyetemlegesség útját állná az egyik adós tartozása mérséklésének s adott esetben az egyetemlegesség nem lehet akadálya annak, hogy a bíróság egyik adós kötelezettségének tartalmát és terjedelmét módosítsa, esetleg megszüntesse anélkül, hogy ez az ítélet hátrányosan befolyásolná a hitelező jogviszonyát a többi adóstársal szemben.

Hogy egy ilyen bírói ítéletnek mik lennének a további következményei és hogyan alakulna a regresszus, képezne-e a bírói mérséklés ítélt dolgot az egyetemleges adóstársak egymásközötti viszonyában, ezek szintén alapos boncolást igénylő kérdések, melyek azonban már túlhaladják a felvetett téma kereteit.

H. A.

JOGÉLET — ÜGYVÉDSÉG

Imrédy beszéde a jogászokhoz.

A Jogászok Segítő és Tudományos egyesülete 75 éves jubileumát ülte és ez alkalommal Imrédy Béla, ki az Egyesületnek 25 évvel ezelőtt elnöke volt, nagyszabású beszédet mondott, melynek tárgya volt a jogásznak a gazdasági életben betöltendő szerepe.

Ez a beszéd az egész jogászvilágban élénk visszhangot keltett. Jelentőségét emeli annak tudata, hogy Imrédy szavai nem hangosan, minden tartalom nélkül elpuffogó pusztá szólamok, hanem ez a beszéd is bizonyosága annak, hogy Imrédy a magyar közéletben kiváltságos szerepet játszik. Azon kevesek közé tartozik, kik a gyakorlat terén működnek ugyan, azonban elegendő tudásuk és képességük van arra, hogy ne merüljenek el az élet apró napi problémáinak megoldásában, hanem munkájuk közben szemmel tartják a nagy mozgató erőket, látják egyrészt a horizont szélén tornyosuló felhőket, másrészt észreveszik a felhők szakadozását, az ég kibontakozó derűjét is.

Ránk, polgári jog művelőire nézve, fokozott jelentősége van annak, hogy Imrédy beszédében a jogászi hivatás jelentőségét megfelelő módon juttatja kifejezésre.

Nem egyszer tettük szóvá, hogy az utolsó évek jogalkotásában, s jogalkalmazásában mutatkoznak oly jelenségek, amelyek aggodalomra adnak okot a tekintetben, hogy a jogászi felfogás alapelveihez hűtlenek leszünk. Joggal vetettük fel a kérdést, hogy a kormánykeréktől nem távolították-e el a jogászokat, vagy ha névleg jogászok is azok, akik ott maradtak, ezek nem veszítették-e el érzéküket a jogászi felfogás követelményei iránt. Hogy a sokból csak egyet említsünk, a most tárgyalás alatt álló városrendezési törvényjavaslat a magántulajdon és az egyéni mozgási lehetőség oly korlátait alkotja meg, melyeket a jogászi felfogás a múltban nem tudott volna elképzelni. Nem vagyunk azok a konzervatívok, akik, mint Imrédy mondja, a kocsin háttal ülünk a bakon, hogy a mult elhagyott tájain zavar-talanul merenghessünk, de kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy ezeknek a korlátoknak teljesen a hatóságok önkényétől függő alkalmazása a jogszabályok által nyújtott biztonságérzetnek oly csökkenése, amely a mai gazdasági élet alappilléreit rázza meg.

Mindenesetre bizonyos megnyugvás az, hogy éppen úgy, mint igazságügyminiszterünk, Imrédy is hangsúlyozza a jogá-